

– розвивати обліково-аналітичну інфраструктуру (запровадити платформу моніторингу ефективності реалізації S3 у розрізі регіонів і напрямів спеціалізації);

– підвищити інституційну спроможність усіх учасників процесу EDP через навчання, обмін досвідом, залучення до міжнародних програм (Horizon Europe, LIFE, Interreg).

Отже, розумна спеціалізація є цілісною інноваційною управлінською парадигмою, що поєднує знання, партнерство і стратегічне бачення для досягнення цілей сталого розвитку агроєкосистем. Її застосування в агросекторі України здатне забезпечити системну модернізацію агроєкосистем, підвищення їх конкурентоспроможності та стійкості до викликів сучасності.

Інформаційні джерела

1. Kashchena N. B., Ostapenko R. M., Nesterenko I. V. Development of regional innovation ecosystems in the EU based on smart specialization. Journal of management, economics and technology = Журнал з менеджменту, економіки та технологій. № 4. Харків: ДБТУ, 2024. С. 89-100. DOI: <https://doi.org/10.69803/3083-6034-2024-4-89>

2. Кащена Н., Нестеренко, І. (2024). Облік інновацій: організаційно-методичні аспекти. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2024. №336(6). Рр. 632-638. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-95>

3. Кащена Н., Нестеренко І. Концепт формування інноваційної екосистеми сталого економічного відновлення і розвитку регіонів України. Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку територій : матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 1 листопада 2024 року. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2024. С. 270-274. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/64661>

УДК 338.23

В.М Курепін, канд. екон. наук, доц. (МНАУ, Миколаїв)

СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ: СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ

У XXI столітті світ зіткнувся з низкою критичних викликів, які суттєво впливають на сучасний розвиток сільського господарства. Особливо актуальними на теперішній час є зміна клімату, зростання антропогенного тиску на агроландшафті, екологічної нестабільності; деградація ґрунтових ресурсів; зменшення біорізноманіття.

В таких умовах настав час переосмислення моделей агровиробництва. Вони повинні бути більш збалансовані і екологічно відповідальні [1, с. 67]. Однією з провідних концепцій розвитку, що відповідає потребам сучасності, є зелена економіка, яка не лише знижує навантаження на природні ресурси, а й формує умови для сталого розвитку агроєкосистем. У цьому контексті ми будемо

намагатися комплексно дослідити сутність зеленої економіки, проаналізувати поточний стан її впровадження в аграрному секторі, оцінити стан впровадження відповідних практик та визначити стратегічні напрями розвитку агроєкосистем в рамках нової моделі агровиробництва.

Традиційна модель інтенсивного сільського господарства завжди була зорієнтована переважно на максимізацію врожайності. Зелена трансформація аграрного сектору передбачає перехід від застарілих форм організації аграрного сектору економіки до екологічно збалансованих моделей ведення агровиробництва. Вони будуть забезпечувати одночасно економічну ефективність, соціальну справедливість та збереження природного середовища та довкілля. Такий підхід закріплений у ключових міжнародних документах та відповідає принципам сталого розвитку, зокрема цілям сталого розвитку ООН (2015), Паризькій кліматичній угоді (2015), Європейському зеленому курсі (2020).

Розглянемо ключові напрями зеленої трансформації аграрного сектору економіки. Трансформація агросектору, це впровадження комплексу технологічних, організаційних, економічних та екологічних заходів, які спрямовані на забезпечення сталого функціонування агроєкосистем. Вона передбачає зміну філософії господарювання [2, с. 269]. Цей процес здійснює перехід від експлуатаційної моделі природних ресурсів до інтегрованої моделі співіснування людини та природи.

Основні напрями такої трансформації в українському контексті можна окреслити як:

1. Розвиток органічного сільського виробництва. Є однією з базових складових зеленої економіки. Передбачає утримання від застосування генетично модифікованих організмів, синтетичних добрив, хімічних засобів захисту рослин тощо. Попри важкі наслідки воєнного стану, низку інших критичних викликів в Україні спостерігається позитивна динаміка зростання сертифікованих господарств.

2. Запровадження агроєкологічних заходів. Становить основу сталого ведення сільського господарства [3, с. 24]. Поєднує наукові знання про агроєкосистеми з традиційними практиками землекористування та сучасними технологіями. Спрямовані на збереження біорізноманіття, відновлення природної родючості ґрунтів, захист водних ресурсів, адаптацію екосистем та їх захист.

Агроєкологічні заходи, у межах зеленої трансформації агросектору, вважаються екологічно доцільними, економічно виправданими на перспективу, у тому числі довгострокову. В умовах деградації ґрунтів, водного дефіциту та зростання попиту на чисту екологію їхнє впровадження в Україні стає дедалі актуальнішим.

3. Основні агроєкологічні практики. Поєднують принципи екологічного рівноваги, біологічного різноманіття та сталого використання природних ресурсів. Формуються на основі системного підходу до управління агрономічними екосистемами. Орієнтовані на досягнення довгострокової

продуктивності без шкоди для довкілля [4, с. 78]. Агроєкологічні практики, у сучасному українському аграрному секторі, є основою зеленої трансформації. Сприяють не тільки економічній ефективності, але і екологічній стійкості.

Основні агроєкологічні практики: сівозмінна та чергування культур; використання покривних (багаторічних) культур; мінімізація або відмова від пахоти; агролісомеліорація; раціональне керування водними ресурсами; компостування та використання органічних добрив.

4. Продуктивне використання ресурсів та збереження біорізноманіття в агроєкосистемах. Фундаментальними складовими зеленої трансформації аграрного сектору є раціональне управління природними ресурсами та підтримання біорізноманіття. В умовах інтенсивного землеробства, зростаючого тиску на довкілля [5, с. 147], деградації земель та надмірної хімізації постає нагальна потреба у впровадженні інтегрованого підходу до використання екосистемної рівноваги. Продуктивне (ефективне) використання ресурсів у сільському господарстві передбачає досягнення максимального економічного результату при мінімальному екологічному навантаженні.

5. Збереження біорізноманіття в агроєкосистемах. Фундаментом стабільного функціонування агроєкосистем є біорізноманіття. Воно забезпечує ключові екосистемні послуги, включаючи запилення, фіксацію азоту, регуляцію шкідників, очищення води та підтримання родючості ґрунтів. Враховуючі сьогоденні критичні виклики збереження агробіорізноманіття є однією з основних цілей зеленої економіки [6, с. 147] та важливим елементом адаптації аграрного сектору до змін клімату та екологічних змін. Нагадуємо, зменшення біорізноманіття в агросекторі призводить до зниження стійкості виробничих систем, підвищення залежності від хімічних засобів і втрати екологічної функціональності.

У процесі переходу до сталого розвитку аграрного сектору України зелена економіка виступає не лише як теоретична концепція, а як реальна практична парадигма, що поєднує економічну ефективність із екологічною відповідальністю та соціальною справою.

Отже, запровадження принципів зеленої економіки в агросфері передбачає структурні зміни, як у виробництві, так і в управлінні ресурсами та екологічному моніторингу. Ключовими елементами цього переходу є органічне землеробство, агроєкологічні практики, енергоефективні технології, збереження біорізноманіття та створення буферних екологічних зон. Саме такі напрями дозволяють забезпечити стійкість агроєкосистем; довгострокову екологічну та економічну стабільність сільських територій України.

Інформаційні джерела

1. Курепін В. М. Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. *Modern Economics*. 2024. № 47(2024). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-09).

2. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологія та війна, погляд через минуле у майбутнє, глобальні виклики, загрози. *Ekologia i racjonalne zarzadzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka [Zasób elektroniczny]: materiały z międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej* (Łomża –

Żytomierz, 15.11.2023 r.). Łomża : MANS w Łomży, 2023. С. 265-275.
: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16200>.

3. Дідняк А. В. На шляху до сталого розвитку: амбіції агробізнесу щодо впровадження сільськогосподарських практик. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ 2024. С. 22-25.
: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18914>.

4. Піндера М. В. Комплексне та системне опрацювання сталого розвитку вітчизняного аграрного сектору. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 76-79. : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18915>.

5. Ivanenko V. Technological load on the natural environment of the Mykolaiv region: problems, solution ways. Науково-практична конференція, присвячена Всесвітньому метеорологічному дню «На варті кліматичних дій» та Всесвітньому дню водних ресурсів «Вода для миру» (м. Київ, 22-23 березня 2024 р.). Київ, 2024. С. 146-148.
: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18868>.

6. Іваненко В. С. Екокроки для відновлення природи України після війни. Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри.: доповіді на Міжнародному форумі (м. Миколаїв, 28-30 травня 2025 р.) / Міністерство освіти і науки України; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв: МНАУ, 2025. С. 88-90. DOI: <https://doi.org/10.31521/978-617-7149-86-5-27>.

УДК 631.11:658.7

Т.Ф. Ларіна, д-р екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

Т.Е. Городецька, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ЛОГІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ

В умовах дестабілізованого зовнішнього середовища, зокрема військової агресії та порушення традиційних ланцюгів постачання, логістичні стратегії набувають вирішального значення для забезпечення продовольчої безпеки, збереження експортного потенціалу та інтеграції України до єдиного європейського ринку. Крім того, необхідність імплементації положень Європейського Зеленого Курсу, що передбачає досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, а також потреба глибокої трансформації систем виробництва, транспортування та розподілу сільськогосподарської продукції відповідно до нових екологічних викликів і стратегічних орієнтирів Європейського Союзу, актуалізують проведення досліджень щодо гармонізації логістичних процесів аграрного виробництва з вимогами сталого розвитку, циркулярної економіки та декарбонізації.

Європейський Зелений Курс (ЄЗК) являє собою стратегічний план дій, спрямованих на трансформацію Європейського Союзу в ефективну, стійку та конкурентоспроможну економіку. Основною метою цієї ініціативи є підтримка